A magyar művészet megteremtésének és a szecessziónak határterületén alakult Majolikagyár azóta is őrzi az alapítók szándékát: a hagyományt igyekszik művészi fokon a haladással ötvözni. További eredményes, szép munkát kívánva a gyárnak, nyitom meg a kiállítást!

Halak, madarak

TÓTH SÁNDOR SZOBRAI

A hal meglebbenti uszonyait, s elúszik; a madár lebegni kezd két lélegzet között a kristálykék levegőben. Márványhal? Márványmadár? Mindegy. Az igazi madarak mindig repülnek, az igazi halak mindig a vizeket hasítják.

„Kiállításomon a halak-madarak sorozat elkészült darabjait és aktrajzokat mutatok be. A természet csodálatos és kimeríthetetlen szín- és formakincsére, a sokszínű márványokból faragott egyszerű hal- és madárformákon keresztül szeretném felhívni a figyelmet. Örülnék, ha e primér plasztikai tettek nemcsak vizuális, hanem tapintási élményt is nyújtanának. Akttanulmányaimban az emberi test plasztikáját ábrázolni és a rajzolás teremtő energiáját igyekeztem kifejezni" — írta Tóth Sándor a Horváth Mihály utcai képtárban megnyílt kiállítására hívogató meghívó fülére.

Hihetünk neki? Amit szavakban megfogalmaz, minimális program; amit márványban, lényegesen több ennél. Furcsának tűnhetik, hogy a kritikus a művész védelmében vitatkozik magával a művésszel, de ez esetben aligha tehet mást. Tóth Sándor kiállítása ugyanis nem ad okot erre a szemérmes szerénységre.

A márványhalak meg a márványmadarak úsznak és repülnek a posztamenseken. Ha közelebb akarunk jutni ehhez a csodához, meg kell mutatnunk. Nos, a magyarázat abban van, hogy Tóth Sándor nem a jelenség plasztikailag megragadható jegyeit tartja fontosnak az ábrázolásban, hanem a formák lényegét. Ezt pedig döntően meghatározza az anyag; a márvány. A márvány szép anyag, de holt kő mégis. Hogy megelevenedjék, csak egyféleképpen lehetséges; ellentmondva a formális logikának, úgy, hogy megmaradjon márványnak. Tóth Sándor vésője úgy koptatta meg ezeket a köveket, mint kavicsokat a víz. Ezért szépek.

A kétkedők most talán azt mondhatják, hogy jó-jó, de mit mondanak ezek az alkotások a ma emberének; mennyiben antropomorf ez a szoborsorozat?

Úgy az, hogy nem akar annak látszani. Különben is a szobrász másféle jelrendszerben, a formákéban gondolkodik, s ezek önmaguk is hordoznak és közvetítenek olyan üzeneteket, amelyekre a nyelv nem képes.

Tóth Sándornak érdeme, hogy a nézőt rákényszeríti arra, hogy tisztán formákban és ne fogalmakban gondolkodjék. Nem illusztrál és nem másol — újrateremt. Ábrázolásai inkább általánosak, mint különösek, s evvel teremtenek széles asszociációs bázist a befogadóban.

Lehet, hogy lesznek olyanok, akik Tóth Sándor szobrait vitatni fogják. Volt már, aki meg is tette, mondván, hogy: nem biztos, hogy ez a merésznek és kiszámítottnak tűnő stílusváltás vezet a *helyes* és megújító művészi szférába. Én nem tudom ugyan, hogy mit jelent ez a szókapcsolat: *helyes* művészi szféra, mert a művészi szféra, ha nem helyes, akkor nem művészi szféra — a tanácsadástól meg irtózom! —, de egyet biztosan tudok, hogy egy tárlaton csak ezt lehet megnézni, ami kiállíttatott, nem pedig azt, amit a kritikus szeretne, ha kiállíttatott volna. A bemutatott anyag jó. Figyelmet és szeretetet érdemlő. Hogy ez az út folytatható-e, azt végül is az dönti el, hogy a művész tovább tud-e menni rajta. Tóth Sándort ismerve, ez aligha kétséges.

PETRI FERENC